

čl. VIII. z r. 1871. Jakkoli tedy jest dle §u 87 slov. tr. ř. každý úřední orgán nejen oprávněn, nýbrž přímo povinen, oznámiti veřejnoprávní trestné činy, o nichž nabyt vědomosti v oboru své úřední působnosti, a postarati se zároveň o to, by věci doličné a jiné předměty k důkazu způsobilé byly uchovány, tudíž, třeba-li, zabaveny, tak přece toto právo nejde tak daleko, by směl činiti oznámení svévolná, t. j. vědomě bezdůvodná, na př. líčením skutečností, o nichž ví, že nejsou pravdivy. Nezodpovědným může býti jen za trestní oznámení, které měl za důvodné, byť se toto jeho mínění zakládalo na omylu. Řízení musí tedy v daném případě čeliti k objasnění otázky, jak to bylo, zda oznámení bylo objektivně bezdůvodné a, pak-li ano, zda úřad pro potírání lichvy, zejména jeho orgány — agenti jako oznamitelé je za důvodné pokládali a na základě čeho, z důvodu jakého, čím způsobeného omylu, a může stát uznán býti za úřední jednání jich — trestní oznámení a zabavení zásob žalobcových — jen tehdy práv, prokáže-li se, že tak jednali proti lepšímu vnitřnímu přesvědčení (vědomě bezprávně). Finanční prokuratura sice nepopírá, že úřad pro potírání lichvy byl státním úřadem, ale poněvadž udání stran nemohou jej státním učiniti, pak-li jím nebyl, neboli poněvadž jde o otázku veřejnoprávní, je tu udání stran bez významu a stát neměl by přes souhlasné udání stran, kdyby objektivně nesprávným bylo, býti odsouzen pro jednání orgánu, jenž orgánem jeho nebyl, a poněvadž v indexu ke sbírce zák. a nař. nelze nalézt ani zákona ani nařízení, na němž by zřízení takového úřadu spočívalo, je třeba věc příslušným dotazem o sdělení zřizovacího aktu zjistiti. Zatím možno poukázati jen na sdělení čís. 4 min. sprav. ve Věstníku 1920 č. 7.

Ad 2.) Dle vývodů ad 1.) nelze státnímu zastupitelství vinu přičítati. neboť, když trestní oznámení žalobce z různých trestných činů vinilo, musil státní zástupce podle své povinnosti trestním řádem mu uložené dáti věc vyšetřiti. Totéž by platilo i ve příčině zabavení zásob, kdyby, což ze spisů není viděti, státní zastupitelství nějaký návrh bylo ohledně nich podalo nebo nějaké úřední jednání vůbec učinilo.

Čís. 6985.

Pod pojem devis spadají i výplaty jako formy devis ku přemístění peněz a může komisionář i ohledně nich vstoupiti do obchodu po rozumu čl. 376 obch. zák. Předpis čl. 376 obch. zák. není právem vízícím. Prohlášení podle čl. 376, prvý odstavec, obch. zák. nemusí se státi výslovně.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1927, Rv I 1939/26.)

Žalobce byl komitentem žalované banky. Předmětem komise byla novoyorská devise, pokud se týče výplata. Ve sporu o zaplacení dolarů, k příkazu žalobce nakoupených, šlo najmě o to, zda žalovaná vstoupila do obchodu jako samosmluvnice. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Mezi stranami není již sporu o tom, že předmětem komise byla novoyorská devisa, pokud se týče výplata, a jde nyní o otázku, může-li býti výplata předmětem vstoupení komisionáře do obchodu po rozumu čl. 376 obch. zák. Dovolání jest na omylu, míníc, že tato otázka byla již vyřešena zrušovacím usnesením ze dne 27. května 1924, Rv I 41/24 čís. sb. 3900 a že právní názor tam vyslovený kryje se s názorem žalované banky od počátku hájeným. Nejvyšší soud nařídil tímto usnesením doplnění řízení právě proto, by pro řešení této a jiných otázek pro rozhodnutí sporu důležitých byl teprve zjednán potřebný podklad, což se pak také stalo. Odvolací soud, připojiv se s prvním soudem k posudku znalce Josefa T-a, dospěl k závěru, že do pojmu devis spadají i výplaty jako formy devis ku přemístění peněz, kde jedna strana se zavazuje vyplatiti nebo dáti vyplatiti třetí osobou (jejím cizozemským korespondentem) druhé straně nějakou peněžní částku v cizině a že výplata není totožnou s prodejem pohledávky případně dobropisu v cizině. Ostatně udal i znalec Max K., jehož posudek žalovaná jedinež pokládá za správný, že šek a výplata jest totéž až na malou úrokovou diferenci, z čehož plyne, že i při výplatě nenabývá její nabyvatel nároku proti bance, která výplatu má honorovati. Ale odvolací soud zjistil dále, že výplaty jako jiné devisy jsou předmětem obchodování, najmě i na bursách, majíce bursovní cenu jako peníze a zboží, a usoudil z toho, že i na výplaty lze použití ustanovení čl. 376 obch. zák. S názorem tím lze souhlasiti, zejména když čl. 376 obch. zák. zřejmě klade důraz na to, že předmět nákupu nebo prodeje má tržní nebo bursovní cenu, neboť názor tento nejen nepřičí se zákonu, jenž naopak připouští obdobné použití (§ 7 obč. zák. čl. 1 obch. zák.), nýbrž plně hově i správně pojímanému obchodnímu životu a jeho potřebám. Dovolání na dolíčení nesprávnosti tohoto právního názoru odvolacího soudu marně poukazuje k tomu, že výplaty jako pohledávky nejsou a nemohou býti zbožím ve smyslu obchodního zákonníka, neboť t o h o odvolací soud netvrdil, a pokud na důkaz správnosti dotyčných dovolacích vývodů připojeno bylo k dovolacímu spisu písemné dobrozdání Dra Arnošta Weniga, profesora Karlovy university v Praze, sluší dovolatelku prostě upozorniti na zákaz novot najmě i v dovolacím řízení (§ 504 druhý odstavec c. ř. s.). Než nelze přehlédnouti ani další okolnost, že ustanovení čl. 376 obch. zák. není právem vížícím (sb. n. s. 754) a že žalovaná banka podle svých obecných obchodních podmínek žalobcem na vědomí vzatých při všech jí udělených příkazech k nákupu a prodeji cenných papírů, směnek a v a l u t výslovně si vyhradila, vyříditi tyto příkazy buďto uzávěrkami s jinými osobami nebo tím způsobem, že podle čl. 376 obch. zák. sama jako kupující nebo prodávající vystoupí. Nebránila tudíž okolnost, že předmětem komise byla novoyorská výplata, nijak tomu, by žalovaná nevstoupila do obchodu jako samokontrahentka a stala se tak samou a jedinou dlužnicí žalobce. Než odvolací soud správně dospěl i k závěru, že žalovaná prohlášení ve smyslu čl. 376 prvý odstavec obch. zák. též učinila, třebaže toto prohlášení nelze vyčísti již ze samého

dopisu ze dne 22. července 1916, v němž vyúčtuje filiálka ve F. provedený příkaz žalobci podle tam uvedeného kursu s tím, že uznává žalobce za koupených 40.000 dolarů a 48.000 dolarů na kontě dolarovém. Tu především nelze přehlédnouti, že prohlášení podle čl. 376 prvý odstavec obch. zák. nemusí se státi výslovně, že stačí i konkludentní činy (Staub-Pisko, Kommentar zum Handelsgesetzbuch Vídeň 1910, druhý svazek str. 469 § 5). Sluší pak uvážiti, že žalovaná podle vlastního přednesu zakoupila v Berlíně jen 85.000 dolarů, že 3.000 dolarů, ohledně nichž i znalec K. připustil, že o komisionářský poměr nešlo, vůbec nekoupila a že se o tom nezmínila ani v dopise ze dne 21. července 1916 ani v dopise ze dne 22. července 1916, což opravňuje k závěru, že sama nečinila tu žádného rozdílu. Důležitým jest také, že podle kontokorentů The National City Bank of New York pohledávka žalované u této banky nečinila 3.000, nýbrž 44.416-08 dolarů, která poukazem 85.000 dolarů vzrostla na 129.416-08 dolarů a dalšími poukazy na 207.707-20 dolarů, což přímo nutí k závěru, že žalovaná měla u The National City Bank of New York dolarové konto vlastní patrně proto, by se uchránila případných kursovních ztrát v dobách, kde, jak sama tvrdí, kurs dolarů měl tendenci stoupající, najmě když ani netvrdila, kterým z jejích ostatních komitentů snad patří zbytek tohoto amerického konta. Nepochybil tudíž odvolací soud, když po tomto objasnění věci vyložil oznámení o provedení příkazu tak, že tím dala žalovaná na jevo (§ 914 obč. zák. a čl. 278 a 279 obch. zák.), že sama chce býti dlužnicí žalobce, jenž podle obsahu oznámení nemohl ani tušiti, kdo jiný má býti jeho dlužníkem, a že žalovaná jeho dlužnicí býti nechce. Mínil-li dovolání, že to bylo patrné již z toho, že koupena byla výplata novoyorská, přezírá, že dopisy o výplatě novoyorské se nezmiňují a že podle posudku znalce Josefa T-a, který odvolací soud si osvojil a na němž rozsudek svůj vybudoval, provedení příkazu, jak se stalo žalovanou, nebylo jedině možným, nýbrž neobvyklým. Ostatně i znalec Max K. alespoň původně připustil, že způsob provedení žalobcova příkazu nikoliv nebyl jedině možným, třebaže se v dalším odchýlil od tohoto vlastního svého mínění. Tím se pak vysvětluje zcela nenuceně, že žalovaná, ač prý byla jen komisionářkou a nikoliv prodávatelem, účtovala žalobci nejen vyšší kurs, nýbrž i nižší úroky, což, pokud jde o úroky, nelze vysvětliti nedopatřením žalované banky, jak správně rozpoznali již nižší soudové, a jest tu významno, že ani znalec K. počítání nižších úroků, předpokládaje poměr komisionářský, nedovedl si vysvětliti jinak, než, že se mezi stranami stala úroková dohoda, což ovšem netvrdila ani žalovaná. Zcela dobře pochopitelným jest pak i další postup žalované banky, pokud se týče obsah korespondence dodatečně mezi stranami vyměněné, že totiž žalovaná dopisem ze dne 15. března 1919 vzhledem k předpisům nařízení vlády ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n. sdělila žalobci stav konta u ní ke dni 26. února 1919 s tím, že 50% zůstává zatím vázáno a že ho zatěžuje 1½% poplatkem evidenčním, že dopisem ze dne 27. března 1919 převedla vázanou částku na nové vázané konto, že zaslala žalobci výpis z volného a vázaného konta ze dne 15. července 1919, že dopisem ze dne 3. června 1919 upozornila žalobce na lhůtu k přihlášení

peněžních vkladů a že dopisem ze dne 20. června 1919 oznámila mu, že se zřetelem k částečnému uvolnění vkladů převádí k tíži jeho vázaného konta 20% jeho pohledávky na jeho řádné konto a dále že žalovaná činila podle dopisů ze dne 18. července 1919, ze dne 19. července 1919 a ze dne 27. září 1919 výplatu z dolarového konta závislou jen na tom, že budou dolary uvolněny zdejší devisovou ústřednou, ale když jí bylo sděleno, že devisová ústředna je uvolnila (dopis ze dne 23. září 1919), najednou odepřela výplatu z dolarového konta z důvodu, že její americké pohledávky nebyly dosud uvolněny, že usilovala o desekvestraci svých amerických pohledávek, aniž se slovem při tom zmínila o tom, že z části jde o dolary žalobcovy, a že teprve, když poznala, že vyskytují se překážky a snaha o desekvestraci nesetkává se s úspěchem, začala v dopisech ze dne 18. března a 22. listopadu 1920 rozlišovati mezi žalobcovým americkým požadavkem a svými pohledávkami americkými, ačkoliv, jak shora uvedeno, měla u The National City Bank of New York jen jediné konto, znějící na 207.707.20 dolarů. Neprávem tudíž vytýká dovolání, že právní posouzení odvolacího soudu co do použití čl. 376 prvý odstavec obch. zák. jest úplně pochybené a jest naopak uznati, že jest správné a že zákonu a věci vyhovuje. Odvolací soud při tomto právním posouzení věci zejména neporušil ani zásady, vyslovené v §§ 499 a 511 c. ř. s., když, jak nahoře již bylo zdůrazněno, nejvyšší soud ve svém zrušovacím usnesení vyslovil v této příčině toliko pochybnost (viz slovo: »sotva«) pro případ, že by šlo o pouhé zřízení pohledávek v cizozemsku, a dále, že ustanovení čl. 376 odst. 1 obch. zák. by nemělo místa, když žalovaná — aspoň podle korespondence — neoznámila žalobci, že vstupuje sama do obchodu, a když po doplnění řízení nařízeného tímto zrušovacím usnesením se ukázalo, že žalovaná prohlášení podle čl. 376 prvý odstavec obch. zák. potřebné učinila třeba jen mlčky (§ 863 obč. zák.). Vystoupila-li však žalovaná jako samsmluvnice ve smyslu svých obecných podmínek pokud se týče čl. 376 prvý odstavec obch. zák., pak ovšem nepřichází již v úvahu předpis čl. 368 druhý odstavec obch. zák., nýbrž přísluší nárok na peníze, totiž na dolary, splatné v Americe, žalobci proti žalované bance jako přímé jeho dlužníci a byla proto tato povinna, dáti žalobci dolary v Americe k dispozici, třeba svým vlastním kontem u The National City Bank of New York pro zavedenou a toliko jí stíhající sekvestraci nemohla volně nakládati.

Čís. 6986.

Vyrovnačí řád.

K okolnostem §u 10 (1) vyr. řádu dlužno přihlížeti z úřadu.

Po zahájení vyrovnačího řízení nelze nabytí pro pohledávku za dlužníkem soudcovského práva zástavního ani práva na uspokojení na věcech jemu náležejících až do doby, dokud vyrovnačí řízení nebylo právoplatně skončeno nebo zastaveno. Vyrovnačí dlužník musí dodržeti vyrovnačí, bylo-li již právoplatně potvrzeno, bez ohledu na to, že vyrovnačí řízení nebylo ještě formálně prohlášeno za skončené. Nedodržel-li